

Поширеність коронавірусу SARS-CoV-2 серед населення Житомирської області протягом 2020-2023 рр.

Оксана Бояльська

*к.б.н., завідувач вірусологічною лабораторією,
ДУ «Житомирський центр контролю та профілактики хвороб,
Міністерства охорони здоров'я України», м. Житомир, Україна,
e-mail: virus_29@ukr.net*

Актуальність теми. Гострі респіраторні вірусні інфекції (ГРВІ) продовжують залишатися серйозною проблемою для здоров'я людей, яка призводить до значної шкоди здоров'ю населення та збитків економіці всього світу [1]. Після заяви Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ) про закінчення пандемії COVID-19, як глобальної надзвичайної ситуації в галузі охорони здоров'я, захворювання перейшло до категорії сезонних захворювань на рівні з грипом та іншими ГРВІ [2,3]. В умовах пандемії та постпандемічного періоду COVID-19 є необхідність проводити диференційну лабораторну діагностику респіраторного синдрому.

Завдяки успішній модернізації вірусологічної лабораторії ДУ «Житомирський ОЦКПХ МОЗ», а саме наявності сучасного обладнання та мультіплексних тест-систем, стало можливим швидке виявлення та ідентифікація штамів вірусів у зразках біологічного матеріалу хворих, особливо в умовах військової агресії.

Мета дослідження. Провести моніторинг циркуляції коронавірусу серед населення Житомирської області за період 2020-2023 рр.

Для досягнення встановленої мети в роботі були вирішені наступні завдання:

1. Проаналізовано дані ПЛР-досліджень з виявлення коронавірусу SARS-CoV-2 та ідентифікацію за період за період 2020-2023 рр.
2. Проаналізовано захворюваність на COVID-19 серед населення Житомирської області.
3. Проаналізовано вікову структуру обстежених осіб та лабораторно підтверджених випадків на COVID-19.
4. Оцінено сезонність виявлення збудників респіраторних захворювань за період 2020-2023 рр.

Об'єктом дослідження – вірусологічний та епідеміологічний нагляд за COVID-19 за період 2020-2023 рр.

Предмет дослідження - коронавірус SARS-CoV-2.

Етапи та результати. 11 березня 2020 року ВООЗ повідомила про початок пандемії COVID-19. Вірусологічна лабораторія почала проводити діагностику захворювання серед населення області з 12 березня 2020 року, так як був перший лабораторно підтверджений в області, який нам підтвердила референс-лабораторія з діагностики ВІЛ/ СНІДу, вірусних та особливо небезпечних патогенів ДУ «Центр громадського здоров'я Міністерства охорони здоров'я України».

Протягом всього періоду ми спостерігали п'ять хвиль епідемічного підйому захворюваності COVID-19 серед населення не тільки Житомирської області, а і України в цілому. Вони відбувались в у лютому та жовтні-листопаді.

За період 2020-2023рр. нами було обстежено 423137 осіб, з них з позитивним результатом – 170141 (40%). До епідемічного процесу залучені особи всіх вікових груп. Найбільша кількість лабораторно підтверджених випадків серед осіб вікової групи: 30-64 рр. – 94666 (55,6%); 65 років та старше – 45935 (27%) та 15-29 рр. – 24888 (15%). Невчасне звернення за медичною допомогою в центри первинної медико-санітарної допомоги, наявність супутніх та хронічних захворювань призводило до таких високих показників підтвердження діагнозу COVID-19 у осіб цих вікових груп.

У 2021 році була зафіксована найбільша кількість проведених досліджень – 223746, з них позитивним результатом – 90498 (40,45%). За 2 місяці 2022 року було обстежено 70704 осіб, з них з позитивним результатом – 41280 (58,38%). 24 лютого 2022 року росія здійснила напад на Україну. Люди почали виїжджати за кордон, порушилась логістика з доставки зразків біологічного матеріалу та проведення імунопрофілактики серед населення. Але захворювання нікуди не зникло, коронавірус SARS-CoV-2 і далі продовжував мутувати і з новою силою уражувати неімунне населення. Так за 2022 рік було проведено 80689 досліджень, з них з позитивним результатом – 44569 (55,23%).

В травні 2023 року ВООЗ повідомила про закінчення пандемії COVID-19. Але коронавірус SARS-CoV-2 продовжує циркулювати завдяки мутаціям в геномі, які допомагають вірусу ухилятися від імунної відповіді організму та швидко поширюватись серед людської популяції. Підтвердженням цього є результати секвенування позитивних зразків, які були проведені у референс-лабораторії.

За період 2020-2023рр. нами було відібрано та відправлено 684 позитивні зразки для подальшого вивчення геному вірусів. Аналізуючи дані секвенування, можемо сказати, що в Житомирській області, як і в Україні в цілому, циркулювали всі варіанти коронавірусу SARS-CoV-2:

- **Alpha (α) (B.1.1.7)** – «британський»,
- **Beta (β) (B.1.351)** – «південноафриканський»,
- **Gamma (γ) (P.1)** – «бразильський»,
- **Delta (δ) (B.1.617.2)** – «індійський»;
- **Omicron (ó) (B.1.1.529)** – «новий південноафриканський».

За даними Міністерства охорони здоров'я, з початку 2022 року штам Omicron витіснив з популяції людей інші штами коронавірусу і вже до кінця 2023 року в Україні фіксується поширення 17 субваріантів коронавірусу [2].

Висновок. Вірусологічний та епідеміологічний нагляд за COVID-19 вкрай необхідний. За результатами ПЛР-тестувань та аналізу захворюваності населення приймаються управлінські рішення для проведення профілактичних та протиепідемічних заходів. Вчасне виявлення збудника відіграє ключову роль у корегуванні або призначенні лікування. Але попередити важкі наслідки захворювання можна лише завдяки проведеної вакцинації. Обсяг вакцинації проти

COVID-19 значно знизився, а коронавірус SARS-CoV-2 постійно мутує. Тому необхідні додаткові зусилля від системи громадського здоров'я для проведення роз'яснювальної роботи серед населення громад про можливі ускладнення при хворобі та причини виникнення летального результату. А головне – формування довіри до програм профілактики інфекційних хвороб.

Ключові слова: ГРВІ, COVID-19, SARS-CoV-2.

Список використаних джерел

1. Наказ МОЗ України № 1126 від 17.05. 2019 року «Про затвердження Порядку організації проведення епідеміологічного нагляду за грипом та гострими респіраторними вірусними інфекціями, заходів з готовності в міжепідемічний період і реагування під час епідемічного сезону захворюваності на грип та ГРВІ» режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0595-19/prin>.
2. У МОЗ РОЗПОВІЛИ, КОЛИ ОЧІКУЄТЬСЯ ЗРОСТАННЯ ЗАХВОРЮВАНОСТІ НА ГРИП ТА COVID-19 <https://www.phc.org.ua/news/u-moz-rozpovili-koli-ochikuetsya-zrostannya-zakhvoryuvanosti-na-grip-ta-covid-19>.
3. World health Organization . Statement on the fifteenth meeting of the IHR (2005) emergency Committee on the COVID-19 pandemic. n.d. Available: [https://www.who.int/news/item/05-05-2023-statement-on-the-fifteenth-meeting-of-the-international-health-regulations-\(2005\)-emergency-committee-regarding-the-coronavirus-disease-\(covid-19\)-pandemic](https://www.who.int/news/item/05-05-2023-statement-on-the-fifteenth-meeting-of-the-international-health-regulations-(2005)-emergency-committee-regarding-the-coronavirus-disease-(covid-19)-pandemic)
4. World Health Organization. Weekly Epidemiological update on COVID-19. Available: <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019/situation-reports>.
5. World Health Organization . Public health surveillance for COVID-19: interim guidance. World Health Organization, Geneva; 2022. [Google Scholar]